

Kwallenbericht 1: Koksijde, mei en juni 2001

Marie-Thérèse Vanhaelen

Vorig jaar, 2000, leken kwallen wel uit de Noordzee verdwenen, want tot op 30 juli had ik nog geen enkele gestrande kwal opgemerkt. Op die dag noteerde ik pas de eerste 4 kompaskwallen *Chrysaora hysocella* in De Panne en op 1 augustus de eerste zeepaddestoel *Rhizostoma pulmo* en één kompaskwal te Koksijde. Van oorkwallen en blauwe haarkwallen in april, mei, juni of juli was er helemaal geen sprake! Het bleef ook een mager seizoen voor de kompaskwal: amper 12 exemplaren spoelden aan;

Helemaal anders was het nu, tijdens het voorjaar 2001. Welgerekend op 1 mei arriveerden de blauwe haarkwalleetjes *Cyanea lamarckii*, 19 stuks van 3 à 8 cm, samen met één oorkwal *Aurelia aurita* van 12 cm op het Koksijdse strand, na een koude, felle nachtelijke noorderstorm. Bij de 25 volgende strandzoektochten tot 20 juli, werden beide of één van deze soorten opgemerkt.

Een eerste stranding van deze kwallen op 1 mei is niet uitzonderlijk vroeg: in 1988 spoelden reeds oorkwallen aan op 13 april en in 1997 zag ik de eerste blauwe haarkwallen op 18 april. Sommige jaren verschijnen ze pas heel laat, bijvoorbeeld in 1992: *A. aurita* op 1 juli en *C. lamarckii* op 3 juli.

Dit jaar waren er enkele strandingspieken: voor de oorkwal op 6 mei 2001 met meer dan 300 exemplaren, tot 21 cm groot, dit over een afstand van ongeveer 1 kilometer, bij NW-wind; op 15 mei 2001 zat de zee bij de eblijn er plaatselijk vol van: onfortuinlijke garnaalkruiers sleurden zeer moeizaam hun netten aan land met niets dan... 100-den oorkwallen en 1000-den zeedruifjes *Pleurobrachia pileus* maar géén garnaal. Vele 10-tallen grote oorkwallen tot 23 cm groot lagen verspreid op het strand. Ongeveer 1 kilometer oostelijker haalde een ervaren kruier ± 3 kg zuiver garnaal praktisch zonder bijvangst uit het water. Zo zie je het verschil tussen de leek en de kenner! (Of had die laatste gewoon geluk?)

Van een invasie van *A. aurita* kunnen we aan de Westkust dit jaar zeker niet spreken. Dit was bijvoorbeeld wel het geval op 2 juli 1992 en 22 mei 1998 met algemene strandingen van vele duizenden oorkwallen op één dag.

Op 29 mei 2001 strandden meer dan 100 *Cyanea lamarckii*, zeer vers, van 6 à 8 cm groot bij Ster der Zee in een smalle strandstrook van ± 50 m, zuidelijk van het

strandhoofd. Een aangename verrassing was het, toen ik in enkele stroomkeltjes tegen de rotsblokken 6 levende, lustig pulserende en rondjes zwemmende blauwe haarkwalletjes aantrof! Op zo'n moment besef je een klein beetje hoe heerlijk het moet zijn voor een duiker deze sierlijke bewegende wezens om zich heen te observeren.

Een tweede hoogtepunt voor de blauwe haarkwal kwam er op 17, 18 en 19 juni 2001, toen de wind van NW naar ZW draaide. De eerste dag telde ik 136 exemplaren, maar er algen er zeker nog meer. Het viel op dat minstens 1/3 van de dieren \pm 15 cm waren; het kleinste kwalletje was slechts 2,5 cm. Op 18 juni was het geschatte aantal \pm 200 exemplaren en op 19 juni strandden er meer dan 400 *Cyanea lamarckii* van 2 à 8 cm; toen noteerde ik dat er blauwe, grijze, lila en gele exemplaren lagen van deze soort. Ook op 20 juli 2001, een maand later spoelden nog 2 verse blauwe haarkwallen aan.

Ook voor *Cyanea lamarckii* geldt dit jaar: geen uitzonderlijk strandingsaantal. Meermaals in de voorbije 12 jaren spoelden er op één dag meer dan 500 aan; op 16 juni 1991 lagen er over \pm 5 kilometer (Sint-Idesbald - Koksijde - Oostduinkerke) zelfs meer dan 1000. De blauwe haarkwallen die op onze kust aanspoelen zijn tot nu nooit bijzonder groot: meestal slechts \pm 15 cm. Op 29 juli 1994 lag er in De Panne één blauwe haarkwal van 25 cm, de grootste die ik ooit noteerde.

Eind juni was het kwallenseizoen 2001 nog lang niet voorbij: in juli deed zich een verrassende stranding voor, meer daar omtrent op de volgende pagina.

**Ter Yde, 1
8670 Oostduinkerke**